

Vastuullisten yritysten foorumi

Selvitystyö: Yritysten ja sidosryhmien näkemyksiä
foorumin jatkokehittämisestä

Selvitystyö 4.11.2019 - 18.11.2019

Timo Järvensivu ja Pauliina Helle, verkostotyön kehittäjät, nommoC seugolaiD osk
Nina Hurme ja Mari Tolppa, Ylennys-hanke, Ekokumppanit Oy

eko
KUMPPANIT

TAMPEREEN KAUPUNKI

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

SYKLI

**VISIT
TAMPERE**

Yrittäjät

PIRKANMAA

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tiivistelmä selvitystyön tuloksista

- Selvitystyön tavoitteena oli vahvistaa *Vastuullisen yritysten foorumin* jatkokehityksen edellytyksiä Ylennys-hankkeen päättyessä
- Selvityksessä hyödynnettiin yritysten, muiden toimijoiden ja sidosryhmien näkemyksiä sekä verkostojohtamisen viitekehyksiä, jotka on kuvattu kirjassa *Verkostojen johtaminen – Opi ja etene yhdessä* (Books on Demand, 2019, Timo Järvensivu)
- Selvitystyön perusteella foorumilla on useita mahdollisia kehittämissuuntia, jotka voidaan tiivistää kolmeen perusvaihtoehtoon:
 1. Tampereen ilmastokumppanien foorumi
 2. Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi
 3. Yhdistelmä edellisistä: Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi – Pilottina Tampereen ilmastokumppanien foorumi
- Ehdotukset keskeisistä jatkoaskeleista:
 - Keskeisten toimijoiden osallistaminen ja sitouttaminen päätöksentekoon foorumin jatkokehittämisestä
 - Päätökset foorumin jatkokehittämisestä: Mihin suuntaan kehittämistyötä jatketaan ja mitkä ovat kehittämistyön keskeiset rajaukset?
 - Päätökset foorumin tavoitteista, rakenteesta, koordinoinnista, toimintatavoista, rahoittamisesta ja omistajuudesta
 - Lanseeraus ja viestintä sitten, kun on päätökset on tehty ja niihin on riittävästi sitoutumista

Selvitystyö osana Ylennys-hanketta

- *Vastuullisten yritysten foorumia* on kehitetty Ylennys-hankkeessa vuosien 2018-2019 aikana
- Hankkeessa on kokeiltu ja kehitetty yritysten kanssa erilaisia toimintatapoja (esim. aamukahveja, työpajatoimintaa, koulutuksia, ympäristöjärjestelmien neuvontaa). Toiminta ei ole vielä vakiintunut foorumiksi.
- Selvitystyön tavoitteena oli tuottaa yhteenveto yritysten, muiden toimijoiden ja sidosryhmien näkemyksistä: kuinka Vastuullisten yritysten foorumi voisi toimia parhaimmalla mahdollisella tavalla yritysten tukena Ylennys-hankkeen päätyttyä?
- Selvitystyö tehtiin tilaustyönä Ylennys-hankkeelle ajalla 4.11.2019 - 18.11.2019
- Selvitystyön toteuttivat verkostotyön asiantuntijat Timo Järvensivu ja Pauliina Helle (nommoC seugolaiD osk) yhteistyössä Ylennys-hankkeen projektiasiantuntijan Nina Hurmeen ja projektipäällikön Mari Tolpan kanssa

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Ylennys-hankkeen hankesuunnitelman kohdat, jotka ovat ohjanneet tämän selvitystyön tekemistä

Otteita Ylennys-hankkeen hankesuunnitelmasta:

- Vastuullisten yritysten foorumi ”verkottaa ja kehittää vastuullisia yrityksiä myös hankkeen jälkeen. Hankkeen verkkosivut materiaaleineen tarjoavat apua myös niille yrityksille, jotka eivät varsinaisesti osallistu hankkeeseen.”
- Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä ovat ”Pirkanmaalaiset PK-yritykset, yritysten työntekijät” ja ”Tapahtumat ja tapahtumanjärjestäjät”
- Työpaketti 4 – Verkostoituminen: ”Verkoston rakentamiseksi ja verkostoitumisen tueksi yrityksille ja tapahtumajärjestäjille järjestetään erilaisia tilaisuuksia, joissa yritykset voivat tutustua toisiinsa, kohdata liiketoimintaa kehittäviä ja kehitystyötä rahoittavien tahojen edustajia, viranomaisia ja muita toimijoita, jakaa kokemuksia ja saada vertaistukea ja mahdollisuuden kehittää uusia yhteistyömuotoja eri toimijoiden välillä. Järjestettäviä tilaisuuksia ovat esimerkiksi aamukahvit ja erilaiset tapaamiset, joissa käytetään erilaisia työskentelymuotoja. Koulutus-työpaketissa mainitut yritysvierailut edistävät nekin omalta osaltaan verkostoitumista.”
- ”Verkoston toiminnan ansiosta yhä useampi pk-yritys löytää ympäristöjärjestelmän mahdollisuudet ja yritysten välinen yhteistyö lisääntyy. Yritysten toiminnan uudistuminen ja yritysten verkostoituminen helpottavat yritysten arkea ja antavat yrityksille enemmän aikaa keskittyä varsinaiseen liiketoimintaan.”
- ”Hankkeella luodaan kestävä pohja ympäristöjärjestelmän käyttöönoton mahdollistamiseksi ja tukemiseksi pirkanmaalaisissa organisaatioissa. Hankkeessa tuotetut materiaalit ja toimintamalli ovat kaikkien hyödynnettävissä. Hankkeessa luodaan toimintamalli, jota käytetään myös jatkossa yritysten ja tapahtumien ympäristöjärjestelmän käyttöönoton tukemiseksi.”
- ”Hankkeessa syntyvän yritysten ja tapahtumien muodostaman vertaisverkoston toiminta pyritään hankkeen aikana vakiinnuttamaan siten, että sen jatkamiseen hankkeen päätyttyä on riittävät edellytykset.”

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Selvitystyössä hyödynnetyt aineistot

- Ylennys-hankkeen hankesuunnitelma
- Muistiinpanot hankkeeseen osallistuneiden yritysten haastatteluista syksyltä 2019
 - Haastatteluissa on selvitetty yritysten näkemyksiä hankkeen toiminnan hyödyistä ja kehityskohteista. Haastateltu 10 eri yritystä, aineisto oli valmiina Excel-taulukkomuodossa
- Muistiinpanot hankkeessa käydyistä kokouksista ja keskusteluista, joissa on käsitelty Vastuullisten yritysten foorumia
 - Valmiit muistiinpanot 6 eri kokouksesta/keskustelusta
- Sidosryhmien haastattelut selvitystyön aikana 11.11.2019 -15.11.2019
 - Aineistoa hankittiin 5 sidosryhmäkeskustelusta, joista 3 toteutui ryhmäkeskusteluna ja 2 toteutui yksilöhaastatteluna
 - Ryhmäkeskusteluihin ja yksilöhaastatteluihin osallistui yhteensä 14 henkilöä seuraavista organisaatioista: Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan yrittäjät, Tampereen kaupunki, Energiavirasto, Ekokumppanit, Pirkanmaan Voimia, Ympäristöjohtamisen yhdistys, Business Tampere, Tampereen yliopisto, Sykli
 - Lisäksi näkemyksiä kuultiin Energianeuvojien verkostokokouksessa, jossa oli läsnä noin 15 henkilöä eri organisaatioista
- Keskustelut Ylennys-hankkeen projektiasiantuntijan ja projektipäällikön kanssa

Kestävää kasvua ja työtä
Euroopan unionin ohjelmaksi

Mitä selvitettiin?

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kolme perusvaihtoehtoa foorumin jatkokehittämiselle

Selvityksessä tarkasteltujen aineistojen perusteella yrityksillä ja sidosryhmillä on samansuuntaisia, mutta myös erilaisia näkemyksiä *Vastuullisten yritysten foorumin* jatkokehittämisestä.

Näkemykset jatkosta voidaan tiivistää kolmeen perusvaihtoehtoon:

1. Tampereen ilmastokumppanien foorumi
2. Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi
3. Edellisten yhdistelmä: Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi –
Pilottina Tampereen ilmastokumppanien foorumi

Vaihtoehtojen erot liittyvät erityisesti toiminnan rajauksiin:

- Keitä varten foorumi on: yrityksiä vai myös kehittäjätoimijoita ja muita varten?
- Millä maantieteellisellä alueella toimitaan: Tampereella vai Pirkanmaalla?
- Minkälaista toimintaa yrityksille järjestetään: osallistumista matalalla kynnyksellä vai myös jatkokehittämisen mahdollisuuksia ja osaamisen syventämistä?
- Miten ”vastuullisuus” rajataan: onko kyse vain ilmastolupauksista tai hiilineutraaliudesta vai onko mukana myös muita vastuunäkökulmia, kuten esim. kiertotalous, materiaalitalous, energiatehokkuus, sosiaalinen vastuu?

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

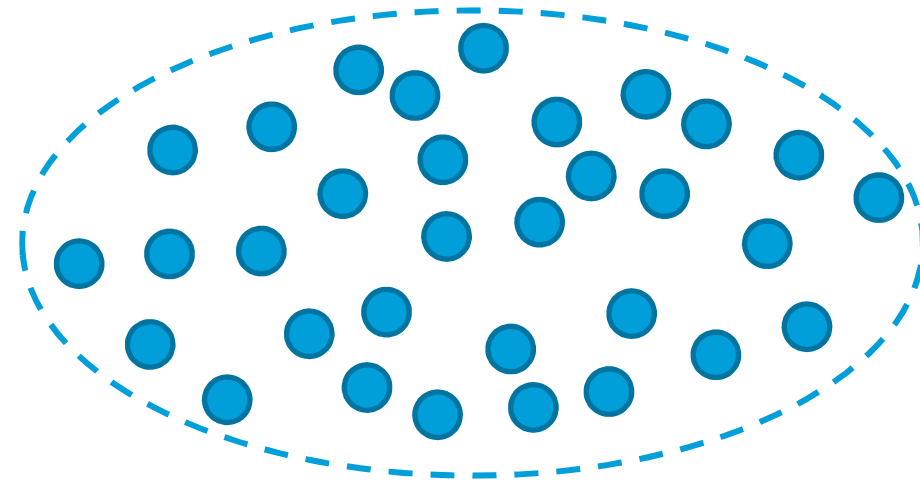
Vaihtoehto 1: Tampereen ilmastokumppanien foorumi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Tampereen Ilmastokumppanien foorumi

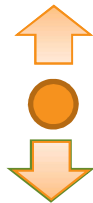

● Tampereella toimivat yritykset ja yhteisöt

- PK-yritykset
- Keskisuuret ja suuret yritykset
- Järjestöt, seurakunta, jne.

○ Ilmastokumppanien foorumi

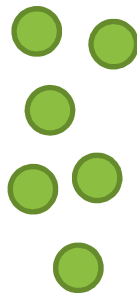
- Tavoitteena saada yritykset ja yhteisöt tavoittelemaan hiilineutraalia Tamperetta vuoteen 2030 mennessä yhteistyössä Kestävä Tampere 2030 -ohjelman kanssa
- Toimintaa: päästöjen selvittämistä, ilmastolupausten tekemistä, viestintää, teematyöpajoja sekä vuosittain järjestettävä Kestävä Tampere 2030 -foorumi

● Koordinaattori

Tampereen
kaupungin
Kestävä Tampere
2030 -ohjelma

Sidosryhmät

- Muut kunnat
- Ilmastoasiantuntijat
- Aluekehitys- ja välittäjäorganisaatiot
- Yritysjärjestöt ja edelläkävijäyritykset
- Tutkimus- ja oppilaitokset
- Rahoittajat

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tavoitteet, koordinointi ja toimintatavat

- **Tavoite:** Yritykset ja muut yhteisöt (järjestöt, seurakunta) sitoutuvat tavoittelemaan hiilineutraalia Tamperetta vuoteen 2030 mennessä yhteistyössä Kestävä Tampere 2030 – ohjelman kanssa
- Foorumilla on **yhteistyön alusta:** viestintä ja nettisivut
- Toiminnalla on **koordinaattori**, jonka tehtävänä on järjestää yhteistyölle alusta (viestintä ja nettisivut) sekä järjestää tapahtumia
 - Ekokumppanit Oy:ta ehdotettu koordinaattoriksi
- **Toiminta:**
 - Yritykset ja yhteisöt tekevät tavoitteen mukaisia lupauksia
 - Ilmastokumppanit saavat yhteistä näkyvyyttä ja toiminnasta viestitään aktiivisesti
 - Vuosittain järjestettävä foorumi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Toiminnan perusedellytykset

- Toiminnalla on riittävästi omistajuutta
 - Toiminta linkittyy vahvasti Tampereen kaupungin Kestävä Tampere 2030 – ohjelmaan, mikä tarjoaa foorumille selkeän omistajuuden
- Toiminta pyörii perusrahoituksella, jolla on jatkuvuutta
 - Toiminta esimerkiksi kirjataan Ekokumppanien ja KEYn palvelusopimukseen
- Toiminta tukee ja aktivoi yrityksiä
 - Ilmastokumppanuus on matalan kynnyksen tapa osallistua
 - Näkyvyys Ilmastokumppanina sitouttaa ilmastolupauksen tehneitä yrityksiä

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

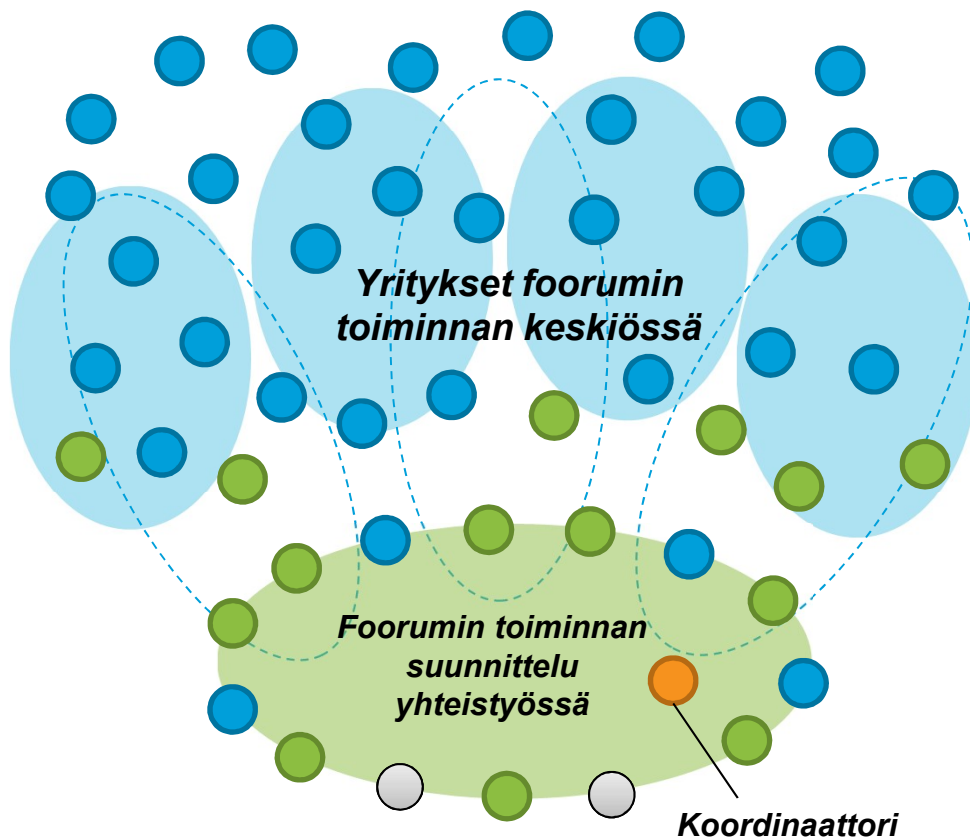
Vaihtoehto 2: Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi

Kehittäjätoimijat

- Elinkeinojohtajat ja kunnanjohtajat
- Vastuullisuusasiantuntijat
- Aluekehitys- ja välittäjäorganisaatiot
- Yrittäjä- ja yritysjärjestöt
- Edelläkävijäyritykset
- Tutkimus- ja oppilaitokset

Sidosryhmät

- Kunnat, seutukunta, maakunta, valtio
- Rahoittajat

Pirkanmaalaiset yritykset

- Erityisesti pk-yritykset
- Myös keskisuuret ja suuret yritykset
- Myös muut yhteisöt?

Kehittämisteemat ja hankkeet

- Tavoitteisiin liittyvät: ilmastokumppanuus, hiilineutraalius, energiatehokkuus, materiaalitalous, kiertotalous jne.
- Toimialojen ja arvoketjujen hankkeet: ruoka, rakentaminen jne.
- Ajankohtaiset teemat: muovi, tekstiili, jakamistalous jne.

Foorumin toimintaa yrityksille

- Neuvontapalvelut
- Tapahtumat (aamukahvit, teemaseminaarit)
- Viestintä (verkkosivut, viestintämateriaalit)
- Sertifikaatit, leimat, palkinnot
- Yhteyspiste vastuullisen liiketoiminnan kehittämiseksi
- Yhteishankkeiden suunnittelu ja rahoituksen hakeminen

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Tavoitteet

- Ydintavoite: Yritysten vastuullisen liiketoiminnan kehittäminen Pirkanmaan alueella
- Foorumi tukee pirkanmaalaisten yritysten kehittämistyötä toiminnalla, jonka myötä yritykset saavat yritysten moninaisiin tarpeisiin vastaavia hyötyjä:
 - Tietoa, tietämystä ja osaamista
 - Verkostoitumista ja vertaiskehittämistä
 - Konkreettisia työkaluja ja neuvontaa ympäristötoimiin
 - Olemassa olevien tuotteiden ja palveluiden vastuullisuuden kehittämistä
 - Rohkeiden uusien avausten, tuotteiden ja palveluiden kehittämistä
 - Vastuullisten arvoketjujen ja toimialojen rakentamista yhteistyössä
 - Kansainvälisen liiketoiminnan (vienti ja tuonti) kilpailukyvyyn edistäminen
 - Alueellisten, valtakunnallisten ja EU-alueelta tulevien vastuullisuustavoitteiden vaikuttavaa toteuttamista, esim. hiilineutraalius, muovin käytön vähentäminen, ympäristönormien toteuttaminen
 - Alueellisen elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden lisääminen
 - Näkyvyyttä ja vaikuttavuutta vastuullisuustyölle

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Kenelle ja miksi Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi on olemassa?

- **Yrityksille (yrittäjät, johto ja työntekijät)** liiketoiminnan kehittämiseksi: yritysten erilaisiin tarpeisiin vastaavia työkaluja, vertaisoppimista ja osaamisen kehittämistä. Alkaen matalan kynnyksen helpoista välineistä ja jatkuen pitkälle menevään laatutyöhön asti (tiivistyvä kumppanuus yrityksen ja kehittäjätoimijan välillä). Muistetaan myös viestintä- ja imagohyödyt
- **Kunnille, seutukunnalle ja maakunnalle** alueen vastuullisen elinvoimaisuuden ja vetovoiman lisäämiseksi sekä yritysten saavuttamiseksi. Vastuullinen liiketoiminta voi tuoda imagohyötyjä myös kansallisella ja kansainvälisellä tasolla
- **Yrittäjä-, yritys- ja toimialajärjestöille** vaikuttavan yritystuen kanavaksi
- **Aluekehittämis- ja välittäjäorganisaatioille ja erilaisille hankkeille** kehittämistyön kohtaamispaikaksi, yritysten saavuttamiseksi ja vaikuttavuuden tueksi
- **Asiantuntijoille** osaamiseksi hyödyntämiseksi, myymiseksi ja kehittämiseksi
- **Tutkimuslaitoksille ja oppilaitoksille** tutkimus- ja opetustyön kehittämiseksi ja levittämiseksi sekä yritysten saavuttamiseksi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Foorumin toiminnan suunnitteluun osallistuu kehittäjätoimijoiden ja edelläkävijäyritysten verkosto

Foorumin yrityslähtöistä toimintaa suunnitellaan yhteistyössä kehittäjätoimijoiden kanssa. Alueella on useita kehittäjätoimijoita, jotka joka tapauksessa tekevät jatkuvasti läheistä yhteistyötä yritysten kanssa. Yritysten vertaiskehittämisen tukeminen on vaikuttavampaa, kun suunnittelutyötä tehdään yhdessä. Tärkeitä kehittäjätoimijoita ovat myös edelläkävijäyritykset ja kaikki alueen kunnat.

Selvitystyön aikana tunnistettuja kehittämistoimijoita:

- Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan alueen kunnat, Tampereen kaupunki, Tampereen seutukunta
 - Erityisesti kuntien elinkeinojohtajat ja kunnanjohtajat, jotka toimivat jatkuvasti läheisessä yhteistyössä alueensa yritysten kanssa
- Edelläkävijäyritykset
- Vastuullisuusasiantuntijat eri organisaatioista
- Yrittäjä- ja yritysjärjestöt (Pirkanmaan yrittäjät, Tampereen kauppakamari)
- Toimialajärjestöt ja muut järjestöt
- Aluekehitys- ja välittäjäorganisaatiot (Business Tampere, Visit Tampere, Business Finland, ELY-keskus, TE-toimisto)
- Tutkimus- ja oppilaitokset (TAMK, TAKK, Tredu, Tampereen yliopisto, VTT)
- Sidosryhmien ja rahoittajien edustajat
- Muut yritysten vastuullisen liiketoiminnan kehittämisestä kiinnostuneet

Toiminnan perusedellytykset

- Toiminnalla on yhteinen visio, jolla on yhteinen omistajuus
 - Yhteinen visio ja omistajuus luodaan yhdessä
 - Sitoutumista visioon voi edistää kumppanuus- tai allianssisopimuksella
- Avoimuuteen, läpinäkyvyyteen ja luottamukseen perustuva vastavuoroisuus
 - Toiminta on vastavuoroista oppimista, jossa jaetaan ja saadaan osaamista, resursseja jne.
 - Toiminta ei perustu kilpailuun tai keskinäiseen kaupankäyntiin, vaikka kehittämistyön tähtäimessä onkin yritysten liiketoiminnallinen hyöty ja alueen/kuntien elinvoimaisuuden lisääminen
- Toiminta pyörii perusrahoituksella, jotta on jatkuvuutta
 - Toiminta sovitusti niin, että jatkuvuus ei ole kiinni vain yhdestä toimijasta
 - Perusrahoitus tulee kunnilta, joiden intresseissä on alueen elinvoimaisuuden kehittäminen?
 - Toiminta ei perustu hankerahoitukseen, vaan yritysten ja muiden osallistujien saamaan lisähyötyyn ja siihen panostamiseen. Lisärahoitusta voidaan kuitenkin hakea myös hankkeilla
 - Minimiresurssointi koordinoinnin ja viestintävastuun osalta noin yhden henkilön työpanos
- Toimijoiden aktiivisuus on omaehtoista ja sitoutunutta. Omaehtoista toimijuutta tuetaan hyvällä koordinoinnilla ja osallistamisella
 - Keskeisten sidosryhmien ja toimijoiden vahva sitoutuminen on perusedellytys. Keskeisten osallistujien voidaan esimerkiksi neuvotella rahoitusosuuksista ja siitä, että työntekijät voivat käyttää toimenkuvansa puitteissa tietyn osan työajastaan osallistuakseen foorumin toimintaan
 - Osallistujien vastuulla on tiedon levittäminen omassa organisaatiossa ja oman organisaation aktivoiminen mukaan foorumille

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Minkälaisia toimintamuotoja foorumilla voi olla?

- **Toiminta-alusta** (digitaalinen ja läsnäoleva), joka mahdollistaa sujuvan osallistumisen ja viestinnän
- **Yhteyshenkilö**, jonka kautta yritykset ja toiminnasta kiinnostuneet saavat helposti yhteyden foorumiin
- **Yrityksille tarjottava selkeä palvelupolku, joka mukautuu kunkin yrityksen tarpeisiin**
 - Matalan kynnyksen aloitustavat (esim. aluksi ilmastokumppanuus, ilmastolupaus)
 - Laatu- ja kehittämistyön syventämisen mahdollisuudet (yhteishankkeet, ympäristöjärjestelmät, neuvonta ym.)
- **Tapahdat**
 - Säännölliset tilaisuudet, esim. aamukahvit tai iltateet 6 krt/vuosi (1-2,5 tuntia/krt) ja avoin iso seminaari 1 krt/vuosi. Säännöllisellä toiminnalla on vuosikello, joka jäsentää toimintaa ja tekee siitä ennakoitavaa
 - Lisäksi tarpeen mukaan järjestettäviä ajankohtaisia tilaisuuksia ja asiakohtaisia työpajoja
 - Tapahdat ovat monimuotoisia oppimisfoorumeja: *saadaan ja jaetaan tietoa* (yritysvierailut, ajankohtaiset puheenvuorot, koulutus, neuvonta), *kehitetään yhdessä* (työpajat, ryhmätyöt, vertaiskehittäminen) ja *mahdollistetaan vapaa verkostoituminen*
- **Viestintä**
 - Ajankohtaisviestintä, tapahtumatiedotus, aktiivinen markkinointi (nettisivut, sähköpostit, muut kanavat)
 - Tiedon, ratkaisujen ja yritys esimerkkien näkyväksi tekemistä (videot, blogit, mediakirjoitukset)
- **Sertifioinnit**
 - Kevyt, matalan kynnyksen kriteeri tai lupaus ensin, jonka perusteella saa esim. Ilmastokumppanuuslogon
 - Jatkomahdollisuus syventää ympäristöjärjestelmään tai muutoin sertifiointiin
- **Ympäristö- tai vastuullisuuspalkinto**
 - Jaetaan edelläkävijöille, esim. 1 krt/vuodessa
- **Työryhmiä ja yhteishankkeita, esimerkiksi:**
 - Aloittavien yritysten ja edistyneempien yritysten ryhmät
 - Vertaistuki- ja mentorointiryhmät
 - Arvoketjujen ja toimialojen ympärille rakentuvat ryhmät
 - Kv-markkinoille keskittyvät yritykset (vientij- ja tuontihankkeet)
 - Yritys esimerkkien kerääminen ja viestintä
- **Neuvontapalveluita** konkreettiseen yritys kohtaiseen kehittämistyöhön
 - Yritysten tarpeisiin vastaavaa palvelutoimintaa
 - Edellyttää palvelutoiminnan organisoimista (koordinaattorin toimesta, ostopalveluna tms.)

Keskeä kasvu ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Miten foorumia koordinoidaan?

- Foorumilla on **yhteistyön alusta**, joka tukee toimijoiden omaehtoista osallistumista ja viestintää. Alusta sisältää:
 - Foorumin osallistujien tai ainakin yhteyshenkilön yhteystiedot
 - Ajantasaisen tiedon foorumin eri toimintamuodoista, tapahtumista jne.
 - Koottua tietoa foorumilla kehitetyistä ratkaisuksista, palveluista, toimintamalleista, kokeiluista, piloteista jne.
- Toiminnalla on **koordinaattori**, jonka tehtävänä on:
 - Fasilitoida foorumin toiminnan yhteistä suunnittelutyötä
 - Kehittää, ylläpitää ja fasilitoida foorumin yhteistä toimintaa ja toiminnan alustaa
 - Ylläpitää foorumin osallistujatietoja ja verkostokarttaa
 - Mahdollistaa toimijoiden kohtaaminen ja osallistuminen
 - Viestiä sisäisesti ja ulkoisesti
 - Edistää foorumin toiminnan säännöllistä arviointia ja kehittämistä toimijoita osallistaen
 - Mahdollisia koordinaattoreita (keskusteluissa esille nostettuja):
 - **Ekokumppanit** on eniten ehdotettu ja sopivan neutraali toimija koordinoijaksi. Ekokumppaneille on kertynyt jo osaamista tästä koordinointityöstä, jonka varaan jatkotoimintaa on järkevä kehittää
 - Muita ehdotuksia esimerkiksi: Pirkanmaan liitto, Business Tampere, Yritysjärjestöt, Technopolis, Tampereen kaupunki, Tutkimus- ja oppilaitokset
 - Koordinointityötä varten yhdessä perustettu ryhmä tai yhdistys? Tämä vaihtoehto ei saanut sidosryhmien kannatusta
- Koordinaattorilla/foorumilla on **yhteyshenkilö**, jonka kautta yritykset ja muut kiinnostuneet saavat foorumiin helposti yhteyden

Miten foorumin toimintaa arvioidaan ja kehitetään?

- Arvioinnin toteuttamisesta ja foorumin jatkuvasta kehittämisestä sovitaan yhdessä
- Koordinaattorin tehtävänä on edistää jatkuvaa ja/tai säännöllistä arviointia ja kehittämistä yhdessä tehtyjen päätösten mukaisesti
- Mahdollisia arviointikohteita ja –mittareita:
 - Osallistuvien kohdeyritysten ja -yhteisöjen määrä
 - Muiden osallistujien määrä (esim. kehittäjätoimijat, kunnat)
 - Tapahtumien, hankkeiden ym. määrä ja onnistuminen
 - Yritystasolla tapahtuvan toiminnan (esim. ilmastolupaukset, ympäristöjärjestelmien käyttöönotto, energiakatselmukset, kehitetyt/uudet tuotteet ja palvelut) toteutuminen ja onnistuminen

Kytkökset muihin toimijoihin, hankkeisiin ja verkostoihin

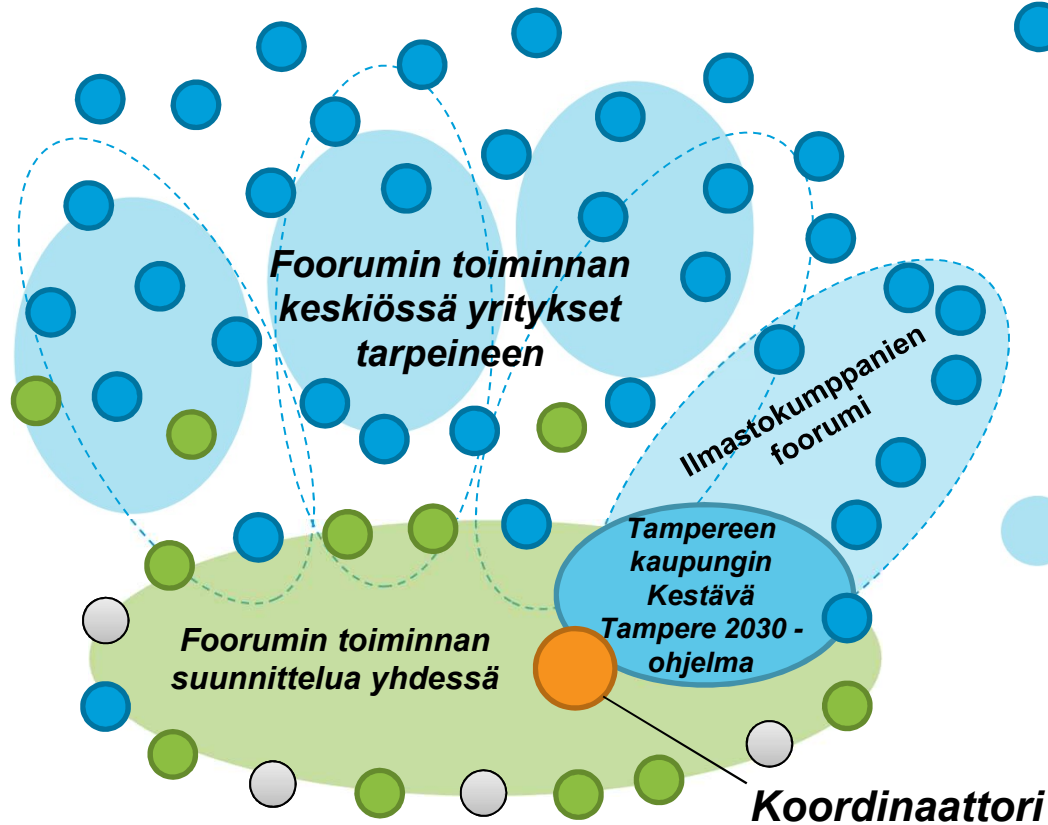
- Alueella toimii laaja joukko ilmasto-, ympäristö- ja vastuutyöhön liittyviä toimijoita, hankkeita ja verkostoja
 - Esimerkiksi Ekokumppanit, Kauppakamarin ympäristövastuullisen strategiatyön valiokunnat, Ympäristöjohtamisen yhdistys, Tampereen kaupungin ilmastokumppanit, Energianeuvojien verkosto sekä alueella toimivat monet hankkeet, joissa kehitetään yritysten liiketoimintaa ympäristöteemoihin liittyen
- Vaikka osittaista päällekkäisyyttäkin on, eri toimijoilla, hankkeilla ja verkostoilla on omat fokusalueensa ja tarpeensa, jonka ympärille toiminta on rakennettu
- Verkostot ovat jatkuvasti muuttuvia ja toimijoiden omaehtoisuuteen perustuvia toimintamuotoja, joita ei käytännössä voida täysin hallita, eikä hallintaan kannata sinällään edes pyrkiä. Hallintaa tärkeämpää on ylläpitää yhteistä kokonaiskuvaa eri verkostoista ja keskustella säännöllisesti yhteistyön kehittämisestä
- **Vastuullisten yritysten foorumi voi toimia ”verkostojen verkostona”**, joka kokoaa edelläkävijäyritykset, kehittäjätoimijat ja sidosryhmät yhteen muodostamaan yhteistä kokonaiskuvaa ja rakentamaan yhteistyötä
- Käytännön tasolla yhteistyö voi olla esimerkiksi eri teemoihin ja tavoitteisiin (energia, hiilineutraalius, ilmastokumppanuus, kiertotalous, jakamistalous, tietyn toimialan tai arvoketjun kehittäminen ym.) liittyvien tapahtumien, hankkeiden, palveluiden ja toimintatapojen yhteistä suunnittelua

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vaihtoehto 3:
Edellisten yhdistelmä eli
Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi –
Pilottina Tampereen ilmastokumppanien foorumi

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi – Pilottina Tampereen ilmastokumppanien foorumi

Yritykset ja liiketoiminnan arki

- Erityisesti pk-yritykset
- Myös keskisuuret ja suuret yritykset

Kehittämisteemat ja hankkeet

- Tavoitteisiin liittyvät: energiatehokkuus, **ilmastokumppanuus**, kiertotalous jne.
- Toimialojen ja arvoketjujen hankkeet: ruoka, rakentaminen jne.
- Ajankohtaiset teemat: muovi, tekstiili jne.

Foorumin toimintaa yrityksille

- Neuvontapalvelut
- **Tampereen ilmastokumppanien foorumi**
- Tapahtumat (aamukahvit, teemaseminaarit)
- Viestintä (verkkosivut, viestintämateriaalit)
- Sertifikaatit, leimat, palkinnot
- Yhteispiste vastuullisen liiketoiminnan kehittämiseksi
- Yhteishankkeiden suunnittelu ja rahoituksen hakeminen

Kehittäjätoimijat

- Elinkeinojohtajat ja kunnanjohtajat
- Vastuullisuusasiantuntijat
- Aluekehitys- ja välittäjäorganisaatiot
- Yritysjärjestöt ja edelläkävijäyritykset
- Tutkimus- ja oppilaitokset

Sidosryhmät

- Kunnat, seutukunta, maakunta, valtio
- Rahoittajat

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Toiminta ja sen rahoittaminen

- Toiminnan keskiössä ovat yritykset ja muut yhteisöt tarpeineen. Toiminnan tulee vastata yritysten ja yhteisöjen moninaisiin tarpeisiin: esimerkiksi joillekin matalan kynnyksen toimintaa ja toisille syventävää vertaiskehittämistä
- Toiminnan suunnitteluun niin strategisella kuin operatiivisellakin tasolla osallistetaan monipuolinen joukko toimijoita: kehittäjätoimijoita, edelläkävijäyrityksiä, kuntia ja muita sidosryhmiä
- Toiminnan omistajuudesta ja rahoittamisesta sovitaan yhteistyössä niin, että toiminta on vastavuoroista eikä toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä ole ns. vapaamatkustajia

Yhteenveto ja jatkoaskeleet

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Vaihtoehtojen keskeiset hyödyt ja riskit

1. Tampereen ilmastokumppanien foorumi

Hyödyt:

- Toiminnalla on selkeä fokus
- Motivoituneiden yritysten on helppo tulla mukaan toimintaan
- Tampereen kaupungin Kestävä Tampere 2030 –ohjelman ilmastotavoitteiden edistäminen
- Yritykset saavat tukea viestintään ja imagohyötyä

Riskit:

- Toiminta rajautuu Tampereelle
- Vaikuttaako laajasti? Selkeä ilmastofokus saa motivoituneet yritykset mukaan, mutta ei saa mukaan niitä, joita ilmastotyö ei kiinnosta
- Vaikuttaako syvällisesti? Ei tue vastuullisuuden kehittämistä kevyttä ilmastolupausta pidemmälle
- Yhteistyö kehittäjätoimijoiden ja muiden kuntien kanssa jää löyhäksi
- Ei tue verkostomaista toimintaa ja yritysten välistä yhteistyötä

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vaihtoehtojen keskeiset hyödyt ja riskit

2. Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi

Hyödyt:

- Kehitetään yritysten vastuullisuutta kokonaisvaltaisesti
- Kehittämistoimintaa koko Pirkanmaan alueella
- Mahdollistaa liiketoiminnan kehittämisen lähellä yritystä (kunnan elinkeinotoimen ja yrityksen läheinen kumppanuus)
- Yhteistyö yrityksistä tukevien Pirkanmaan kuntien ja kehittäjätoimijoiden välillä tiivistyy
- Mahdollistaa yhteisen hanketoiminnan ja rahoituksen hakemisen
- Tukee kuntien vastuu- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista laajasti
- Hyödyntää ja vahvistaa jo olemassa olevia verkostoja ja hankkeita monipuolisesti

Riskit:

- Toiminta on liian laajaa siten, etteivät yritykset ja muut toimijat hahmota osallistumisen hyötyjä
- Monitulkintainen vastuullisuustavoite ei tue matalan kynnyksen sitoutumista
- Koordinointi vaatii enemmän resursseja kuin toimintaan kyetään sitomaan

Vaihtoehtojen keskeiset hyödyt ja riskit

3. Pirkanmaan vastuullisten yritysten foorumi – Pilottina Tampereen ilmastokumppanien foorumi

Hyödyt:

- Pääosin hyödyt samat kuin 1. ja 2. vaihtoehdossa yhteensä
- Mahdollistaa sidosryhmien eri näkemysten kokonaisvaltaisen huomioimisen ja verkostomaisen toiminnan

Riskit:

- Fokuksen ja omistajuuden hämärtyminen
- Vaatii sidosryhmiltä yhteistä näkemystä ja sitoutumista
- Koordinointityö haasteellista

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Päätettävää foorumin toiminnan rajauksista ja foorumin/verkoston nimeämisestä

- Miksi "foorumi"? Voisiko olla "verkosto"?
 - Tästä ei haastatteluissa syntynyt selkeää yhteistä käsitystä.
 - Foorumia monet pitävät kohtaamispaikka, jossa yksi tai useampi eri toimija, hanke tai verkosto voi kokoontua löytämään yhteistyön ja yhteisen oppimisen mahdollisuuksia
 - Verkostoa monet pitävät monimuotoisempänä toimintamuotona kuin foorumia
- Mitä tarkoitetaan "vastuulla"? Mihin "vastuu" rajataan?
 - Laajasti ottaen vastuulla voidaan tarkoittaa kestävästä kehitystä eli taloudellista, sosiaalista, kulttuurista, yhteiskunnallista ja ympäristövastuuta
 - Vastuullista toimintaa voidaan kehittää useista näkökulmista, teemoina esim. hiilineutraalius, ilmasto- ja energiakysymykset, kiertotalous, cleantech, ympäristöjärjestelmät jne.
 - Foorumin toiminta voi alkaa esimerkiksi rajatusta vastuusta (kuten ilmastotyö tai hiilineutraalius), mutta mikään yksittäinen teema ei rajaa vastuuta yksinkertaisesti. Mukana ovat käytännössä aina jossain määrin myös muut näkökulmat (energia, kiertotalous, taloudellisuus, sosiaalinen vastuu jne.)
- Alueellinen rajaus?
 - Keskitytäänkö toiminnassa Pirkanmaan alueella toimivien yritysten vastuullisen liiketoiminnan kehittämiseen vai rajatumpaan alueelliseen kehitykseen (seutukunta, Tampereen kaupunki)?
 - Käytännössä yritykset ja yhteisöt eivät toimi "vain" jollain tietyllä rajatulla alueella, vaan toimivat joustavasti tarpeidensa mukaisesti. Hallinnollisten rajojen ei tulisi olla foorumin yhteistyön este
 - Entä kansallinen ja kv-yhteistyö? Nämä voidaan saavuttaa verkostojen kautta
- Rajaukset vaikuttavat foorumin/verkoston nimeämiseen. Nimi voi jatkossa olla yhdistelmä esimerkiksi seuraavia termejä:
 - Vastuu, kestävyys, ilmasto, hiilineutraalius
 - Foorumi, verkosto, kumppanuus

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ehdotukset foorumin kehittämisen jatkoaskeleiksi

1. Keskeisten toimijoiden osallistaminen ja sitouttaminen keskusteluun foorumin jatkokehittämisestä
2. (Yhteinen) periaatepäätös foorumin kehittämisen suunnasta: Minkälaisilla rajauksilla kehittämistyötä jatketaan?
3. (Yhteiset) päätökset foorumin toiminnasta, rahoittamisesta ja omistajuudesta:
 - Mikä on foorumin/verkoston tavoite?
 - Minkälaista toimintaa vuonna 2020 ja sen jälkeen?
 - Minkälaisella rakenteella ja mitkä toimijat mukana?
 - Millä tavoin toimintaa koordinoidaan?
 - Miten rahoitetaan ja millä toimijoilla on omistajuus?
 - Tarvitaanko sitoutumisen tueksi esimerkiksi kumppanuus- tai allianssisopimus, vai pärjätäänkö löyhemmällä sitoutumisella?
 - Foorumin/verkoston nimi?
4. Kun em. päätökset on tehty, lanseerataan foorumi/verkosto, viestitään laajasti ja kutsutaan kaikki kiinnostuneet toimijat mukaan

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma